

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КІРОВОГРАДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАЗЮКА НАТАЛІЯ ПЕТРІВНА

УДК 331.5:331.556:314

СТРУКТУРНІ ЗМІНИ У ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ
КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ ТА ЇХ РЕГУЛЮВАННЯ

Спеціальність 08.00.07 — демографія, економіка праці,
соціальна економіка і політика

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Кіровоград — 2016

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник — доктор економічних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України
Романюк Михайло Дмитрович,
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»
Міністерства освіти і науки України,
професор кафедри менеджменту і маркетингу.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Петрова Ірина Леонідівна,
Університет економіки та права «Крок» (м. Київ),
завідувач кафедри маркетингу
та поведінкової економіки;

доктор економічних наук, професор
Шаульська Лариса Володимирівна,
Донецький національний університет (м. Вінниця)
Міністерства освіти і науки України,
декан економічного факультету.

Захист відбудеться «22» квітня 2016 р. о 13⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 23.073.03 Кіровоградського національного технічного університету за адресою: 25030, м. Кіровоград, проспект Університетський, 8, зал засідань вченої ради.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Кіровоградського національного технічного університету за адресою: 25030, м. Кіровоград, проспект Університетський, 8.

Автореферат розіслано «22» березня 2016 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

О.А. Магопець

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Структурні зрушення економіки, що відбуваються як в цілому в країні, так і в її регіонах, призводять до трансформації національного та регіонального ринків праці, кардинальних змін у структурі зайнятості населення. Зайнятість населення обумовлює соціально-економічний розвиток регіону, а одним із найважливіших його факторів є формування інноваційної структури зайнятості. Разом з тим за сучасних реалій у структурі зайнятості населення в різних регіонах України відбуваються негативні зрушення, що мають руйнівний вплив на розвиток національної економіки й полягають у дисбалансі попиту та пропозиції робочої сили, зростанні масштабів незайнятості, неврегульованості нестандартних форм зайнятості та слабкій соціальній захищеності працівників.

За таких обставин з особливою гостротою постає проблема здійснення активних заходів регулювання структурних змін зайнятості населення, актуальність якої зростає в сучасних умовах, коли в Україні склалася вкрай складна і напружена ситуація в соціально-економічній сфері через системну кризу. Економічний спад та політична конфліктність в суспільстві провокують додаткове навантаження на ринки праці майже всіх регіонів, зростання чисельності безробітних, яка вже досягла 2 млн. осіб.

Дослідження структурних змін зайнятості населення за нинішніх реалій соціально-економічного розвитку України є надзвичайно актуальним, тому що зайнятість є основою для відтворення трудового потенціалу, а запровадження активних заходів державного механізму регулювання й розширення зайнятості сприятиме скороченню рівня таких негативних соціально-економічних наслідків, як безробіття та бідність.

Проблема структурних змін зайнятості населення актуалізується також у розрізі окремого регіону, адже за ступенем соціально-економічного розвитку регіони України досить диференційовані. Значною специфікою у розв'язанні проблем зайнятості та її реструктуризації відрізняється Карпатський регіон, що посідає чільне місце в економічному просторі України. Необхідність подолання істотних диспропорцій у структурі зайнятості населення регіону та забезпечення умов її збалансованого соціально-орієнтованого розвитку вимагає застосування нових підходів та побудови ефективних механізмів трансформації зайнятості населення.

Аналіз еволюційних підходів до проблем зайнятості відображений у працях визначних зарубіжних учених: А. Сміта, Д. Рікардо, Т. Мальтуса, К. Маркса, Дж. Кейнса, Ф. Кене, А. Пігу, А. Маршала, А. Оукена, П. Буагільбера, П. Самуельсона та інших. В Україні теоретичні, методологічні та прикладні проблеми зайнятості й регулювання ринку праці досліджують Л. Авдєєв, С. Бандур, В. Брич, О. Волкова, І. Гнибіденко, Т. Заяць, О. Левченко, Е. Лібанова, Л. Лісогор, О. Магопець, Ю. Маршавін, В. Нижник, І. Петрова, М. Романюк, М. Семикіна, З. Смутчак, Л. Шаульська, Л. Червінська, Н. Шалімова, Л. М. Фільштейн та ін.

Однак, незважаючи на вагомі здобутки дослідників проблем ринку праці і зайнятості, слід констатувати, що кожному регіону притаманна своя специфіка, яка зумовлює потребу комплексного підходу до цих питань, зокрема необхідність розробки прикладних рекомендацій щодо регулювання змін у структурі зайнятості населення Карпатського регіону з урахуванням процесів євроінтеграції, руху до інноваційної економіки. Актуальність зазначеної наукової проблеми, її недостатнє

вивчення, практична потреба у вдосконаленні механізму регулювання структурних змін у зайнятості населення Карпатського регіону зумовили вибір теми дисертації, її мету, завдання, структуру викладу результатів дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота пов'язана з планами науково-дослідних робіт кафедри менеджменту та маркетингу Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, зокрема з темою «Формування стратегії соціально-економічного розвитку регіону: людський вимір» (номер державної реєстрації 013У003548), у процесі виконання якої автором розроблено теоретичні та методичні підходи до оцінювання структурних змін зайнятості населення регіону, визначено та проаналізовано основні фактори впливу на зайнятість, розроблено пропозиції щодо удосконалення існуючої структури зайнятості населення регіону.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є поглиблення теоретико-методичних засад та розробка науково-практичних рекомендацій щодо регулювання структурних змін у зайнятості населення Карпатського регіону.

Для досягнення мети дослідження поставлено та вирішено такі наукові завдання:

- уточнити сутність понять «структура зайнятості населення регіону», «структурні зміни зайнятості», визначити передумови трансформацій та чинники структурних змін у зайнятості населення;
- поглибити розуміння сутності регулювання структурних змін у зайнятості на основі узагальнення наукової думки;
- удосконалити науково-методичний підхід до оцінки структурних змін зайнятості населення регіону з урахуванням зарубіжного досвіду;
- здійснити комплексну оцінку ключових тенденцій та головних детермінант трансформацій зайнятості населення Карпатського регіону;
- визначити особливості та наслідки впливу процесів євроінтеграції на зайнятість населення Карпатського регіону та міграційні процеси;
- розробити науково-практичні рекомендації щодо вдосконалення механізму регулювання структурних змін у зайнятості населення Карпатського регіону в умовах євроінтеграції;
- обґрунтувати пріоритетні заходи щодо зростання зайнятості населення Карпатського регіону на основі прогностичних оцінок її структурних змін.

Об'єктом дослідження виступають процеси структурних змін у зайнятості населення та їх регулювання на прикладі Карпатського регіону.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та прикладні питання оцінювання та регулювання структурних змін у зайнятості населення регіону.

Методи дослідження. Під час виконання дисертаційного дослідження застосовувалися такі наукові методи: аналізу, синтезу, індукції, дедукції, абстракції та узагальнення – з метою розкриття сутності категорій зайнятості та структури зайнятості; історико-логічний – для з'ясування причин та впливових чинників у трансформаціях зайнятості; деталізації, класифікації та систематизації – у процесі вивчення структурних змін у зайнятості; фінансово-економічний, економіко-статистичний, економіко-математичний – для комплексної оцінки та прогнозування структурних змін у зайнятості населення регіону, графічний – для ілюстрації таких змін; інформаційно-логічний – з метою визначення напрямів регулювання

структурних змін у зайнятості населення регіону на етапі євроінтеграції.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у поглибленні теоретичних і науково-методичних засад та розробленні прикладних напрямів регулювання структурних змін у зайнятості населення на прикладі Карпатського регіону. Основні результати, які характеризують наукову новизну, полягають у такому:

удосконалено:

- науково-методичний підхід до аналізу та оцінки сучасних тенденцій структурних змін зайнятості населення Карпатського регіону, компонентами якого є удосконалення класифікації параметрів оцінки структурних змін зайнятості населення регіону за рахунок уточнення характеристик зайнятості та доповнення їх різновидами гнучкої зайнятості (вимушена неповна зайнятість, режими зайнятості неповний робочий час, нестандартні організаційні форми зайнятості, нестандартні робочі місця, гнучкі режими робочого часу), урахування зарубіжного досвіду, завдяки чому стає можливою комплексна оцінка зайнятості та її структурних змін, виявлення інноваційної компоненти у структурі зайнятості;

- концептуальні засади регулювання структурних змін зайнятості, які, на відміну від наявних, базуються на розвитку концепції флексік'юриті та спрямовані на забезпечення гнучкості та урізноманітнення форм зайнятості за одночасного посилення соціального захисту зайнятого населення, що дає змогу координувати регулюючі заходи на ринку праці в загальнодержавних, регіональних та індивідуальних інтересах;

- науково-методичні рекомендації до розробки схеми механізму регулювання структурних змін у зайнятості населення Карпатського регіону, основною відмінністю якого від існуючих є наявність взаємопов'язаних функцій, принципів, функціональних зв'язків, систем забезпечення та методів впливу, орієнтованих на скорочення чисельності безробітних, підвищення рівня зайнятості населення регіону, зростання інноваційного сегменту зайнятих через залучення нестандартних форм зайнятості (аутсорсингу, аутстафінгу, краудстафінгу, фрілансу, телероботи, теледоступу); застосування цього підходу дозволяє створювати передумови для збалансування попиту і пропозиції на регіональному ринку праці та формування в регіоні ефективної зайнятості інноваційного типу;

- науково-методичні положення щодо впливу процесів євроінтеграції на зайнятість населення, які, на відміну від наявних, базуються на виокремленні зовнішніх і внутрішніх передумов євроінтеграції, акцентують увагу на необхідності урахування позитивних і негативних соціально-економічних наслідків для зайнятості населення та міграційних тенденцій в регіоні, доводять потребу координації державних і міжнародних інструментів впливу на регіональний ринок праці, що дозволяє оптимізувати регуляторні заходи держави на рівні регіону в цілях реструктуризації робочих місць та відповідної перепідготовки і перекваліфікації робочої сили;

набули подальшого розвитку:

- трактування понять «структура зайнятості населення», «структурні зміни зайнятості», які відрізняються від відомих у науковій літературі зосередження уваги на взаємодії структурологічних і функціональних зв'язків їх компонентів, урахуванні дії об'єктивних чинників трансформацій змісту зайнятості та векторів структурних

змін в економіці, що розширює можливості економіко-статистичного аналізу, дозволяє обґрунтовувати необхідність регуляторних заходів у сфері зайнятості в територіальному та галузевому аспектах, пов'язуючи їх з інноваційними змінами та структурними зрушеннями в економіці регіону;

– науково-практичний підхід до здійснення комплексної оцінки ключових тенденцій зайнятості населення Карпатського регіону, який, на відміну від наявних, дозволив визначити головні детермінанти трансформацій зайнятості, зокрема структурні зрушення в економіці регіону, необхідність інноваційного розвитку, євроінтеграційні перспективи, посилення регулюючого впливу держави та виокремити низку визначальних тенденцій, що формують структуру зайнятості Карпатського регіону (скорочення зайнятих в інформаційній та телекомунікаційній сферах, поширення нелегітимної зайнятості, зростання незайнятості, зниження доходів зайнятого населення та ін.), що дозволило обґрунтувати доцільність запровадження гнучкої регуляторної політики на регіональному ринку праці, адаптованої до перспектив вступу до ЄС;

– пріоритетні організаційно-економічні заходи щодо зростання зайнятості населення Карпатського регіону, що, на відміну від відомих, ґрунтуються на прогностичних оцінках її структурних змін, які дозволили визначити вірогідність загострення специфічних проблем у найближчій перспективі (надмірної пропозиції робочої сили, надлишкової підготовки незатребуваних спеціалістів, посилення техніко-технологічного відставання робочих місць) внаслідок довготривалої непослідовної політики на регіональному ринку праці; мінімізація зазначених проблем можлива за умов спрямування організаційно-економічних заходів на створення нових робочих місць на основі модернізації сільського господарства, впровадження інновацій у промисловість, активізації розвитку рекреаційного комплексу, екотуризму.

Практичне значення одержаних результатів дослідження. Висновки та пропозиції дисертаційного дослідження можуть бути використані в якості методичного підґрунтя у розробці заходів та програм щодо регулювання зайнятості населення в діяльності регіональних та місцевих органів виконавчої влади, обласних, міських та районних центрів зайнятості.

Результати дослідження автора знайшли практичне застосування в діяльності Івано-Франківської обласної державної адміністрації під час опрацювання програм зайнятості населення та у процесі визначення пріоритетних напрямів соціально-економічного розвитку Івано-Франківської області на період 2014-2016 рр. із урахуванням сучасних тенденцій на регіональному ринку праці (довідка № 965/01-19/05 від 30.10.2015 р.); Івано-Франківського міського центру зайнятості у процесі підготовки Програми зайнятості населення м. Івано-Франківська на період 2015-2017 рр. (довідка № 3171-02/09-15 від 21.10.2015 р.). Окремі положення та висновки дисертаційної роботи запроваджено в навчальний процес ПВНЗ «Галицька академія» під час викладання навчальних дисциплін «Економіка праці та соціально-трудова відносини», «Регіональна економіка» (довідка № 62 від 29.10.2015 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійно виконаним науковим дослідженням, де особисто автором запропоновано науково-методичний підхід до регулювання структурних змін у зайнятості населення Карпатського регіону на етапі євроінтеграції. Усі наукові положення, висновки та науково-практичні рекомендації

отримані автором самостійно та опубліковані одноосібно.

Апробація результатів дослідження. Основні положення і результати дисертаційної роботи доповідалися на міжнародних науково-практичних конференціях, зокрема: «Молода наука Волині: пріоритети та перспективи досліджень» (м. Луцьк, 10–11 травня 2011 р.); «Сталий розвиток підприємств, регіонів, країн» (м. Дніпропетровськ, 5–7 листопада 2012 р.); «Економіка і управління: досягнення та перспективи» (м. Одеса, 23–24 листопада 2012 р.); «Сучасні проблеми інвестиційної діяльності в Україні» (м. Київ, 18–19 січня 2013 р.), а також на всеукраїнських науково-практичних конференціях: «Проблеми, напрями і механізм забезпечення сталого розвитку суб'єктів національної економіки» (м. Тернопіль, 6-7 травня 2010 р.); «Сталий розвиток та екологічна безпека суспільства в економічних формаціях» (м. Бахчисарай, 23–24 вересня 2010 р.); «Соціально-економічний розвиток і якість життя населення регіону», (м. Івано-Франківськ, 16–17 травня 2013 р.).

Публікації. За результатами дослідження одноосібно опубліковано 15 наукових праць загальним обсягом 4,14 друк. арк., з яких 7 статей – у наукових фахових виданнях, в тому числі 1 стаття – у науковому виданні, що включено до міжнародних наукометричних баз даних, 8 публікацій – в інших виданнях.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи становить 273 сторінки. Обсяг основного змісту роботи викладено на 197 сторінках, які включають 15 таблиць, 33 рисунки. Список використаних джерел налічує 298 найменувань на 30 сторінках, 8 додатків розміщено на 46 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретико-методичні основи дослідження структурних змін у зайнятості населення регіону» розкрито сутність та види зайнятості населення, чинники її трансформацій, здійснено систематизацію підходів до оцінювання структурних змін у зайнятості населення регіону, проаналізовано концепції щодо трансформацій зайнятості та регулювання її структурних змін.

У дисертації визначено, що концепція зайнятості віддзеркалює соціально-економічний процес відтворення ситуації у сфері зайнятості суспільства. Зміст та сутність концепції зайнятості має відповідати сучасному розвитку суспільства, відображати напрями організованого існування людства та процеси, що відбуваються в соціальному, економічному, політичному, психологічному, екологічному житті суспільства. Обґрунтовано, що зайнятість – це соціально-економічне явище, яке комплексно характеризує політику держави на ринку праці, зокрема щодо покращання якісних характеристик робочої сили. Сфера зайнятості відображає ступінь розвитку та функціонування суспільних відносин, забезпечує саморозвиток та самореалізацію людини через працю та працевлаштування, соціальний захист незахищених, вразливих верств населення. Зайнятість характеризується комплексом показників, які свідчать про ситуацію на ринку праці. Одним з таких показників є структура зайнятості населення, на основі оцінки якої можна оцінити стан ринку праці, проаналізувати напрями, інтенсивність, динаміку та масштаби змін, що відбулися протягом певного періоду та передбачити майбутні тенденції зайнятості, дослідити трансформації на ринку праці.

Визначено, що новою альтернативною концепцією зайнятості та реформування ринку праці країн ЄС є реалізація політики флексік'юриті, яка передбачає систему гнучкої захищеності на основі використання таких нестандартних форм зайнятості, як аутсорсинг, аутстафінг, краудстафінг, фріланс, телеробота, теледоступ. Поява та розвиток концепції флексік'юриті обумовлена наявністю комплексу об'єктивних процесів та факторів, які притаманні саме інноваційному типу розвитку суспільства. Порівняно з індустріальним типом відтворення інноваційний характеризується більшою диверсифікацією взаємодії між суб'єктами соціально-трудових відносин.

Для дослідження структури зайнятості регіону використано системний підхід, на основі якого виокремлено такі напрями аналізу: територіально-галузевий розподіл ресурсів праці, робочих місць, робочого часу, використання праці та територіальні відмінності суспільного життя. Визначено, що структура зайнятості населення – це сукупність груп, сегментів, систем, що характеризуються певними ознаками, особливостями та відмінностями; показує розподіл зайнятого населення між галузями економіки, видами економічної діяльності, секторами та комплексами, який віддзеркалює рівень розвитку суспільного поділу праці та продуктивних сил в економічній системі. Структура зайнятості відображає багатоаспектність системи поділу праці як на рівні галузі, так і між сферами та галузями виробництва, видами економічної діяльності, відносно всієї економіки та на рівні окремих територіальних одиниць. Всі складові цього комплексу по-різному обумовлюють ефективність суспільного виробництва.

Структурні зміни у зайнятості населення розглядаються в роботі як динамічний процес кількісно-якісних змін окремих складових зайнятості, співвідношень та балансу між ними, результат постійного оновлення характеру взаємодії структурологічних та функціональних зв'язків компонентів зайнятості, що відбувається внаслідок структурних змін в економіці та впливу різноманітних чинників. Виокремлено та розкрито фактори, що зумовлюють структурні зміни у зайнятості населення: соціально-демографічні, законодавчо-правові, економічні, політичні, організаційно-управлінські, екологічні, інституціональні, психологічні, освітні, історичні, культурні.

Розроблено концептуальну модель регулювання структурних змін у зайнятості населення (рис. 1), особливості якої полягають у такому: 1) модель передбачає регуляторні заходи на ринку праці, що розвивають положення концепції «флексік'юриті» (забезпечення гнучкої зайнятості та соціального захисту); 2) характеризує дію множини факторів, які впливають на сучасний соціально-економічний та інноваційний розвиток економіки регіонів в Україні, зумовлюючи зміни у структурі зайнятості населення; 3) акцентує увагу на підвищенні ролі служби зайнятості у збалансуванні попиту і пропозиції на регіональному ринку праці. Модель, проілюстрована на рис. 1, доводить доцільність збалансування попиту та пропозиції робочої сили на основі використання концепції флексік'юриті.

Узагальнено наукові підходи щодо оцінювання стану ринку праці та структурних змін у зайнятості населення регіону за соціально-демографічними, організаційно-економічними і територіально-просторовими характеристиками та доповненими автором класифікаційними ознаками, які забезпечують комплексність аналізу структурних змін зайнятості населення регіону (зайняті за легітимністю працевлаштування, за секторами економіки та за формами зайнятості).

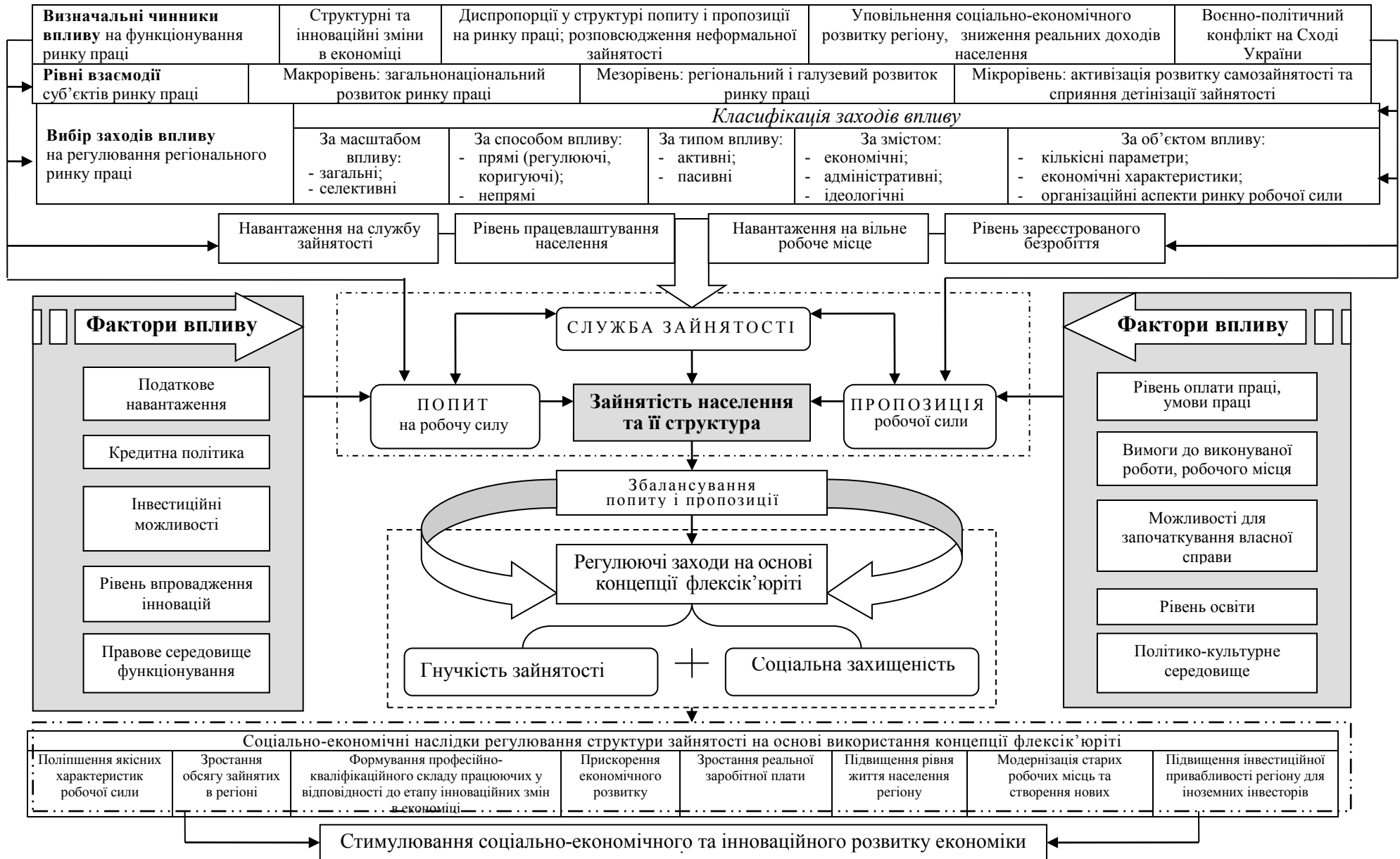

Рис. 1. Концептуальна модель регулювання структурних змін у зайнятості населення регіону
Джерело: складено автором.

Систематизовано досвід зарубіжних країн щодо регулювання структурних зрушень у зайнятості населення та проаналізовано можливості його адаптації до умов розвитку регіональних ринків праці в Україні. Зокрема з'ясовано, що роль держави в регуляторних заходах має бути активною і мати визначальний вплив на трансформації зайнятості. Це має відзначатися чіткістю дії інструментів політики регулювання зайнятості, запровадженням виважених заходів та механізмів впливу, комплексом державних програм, спрямованих на поліпшення ситуації у сфері зайнятості. Разом з тим визнано, що зарубіжний досвід щодо регулювання структурних змін у зайнятості населення слід запроваджувати обачливо, із урахуванням специфічних особливостей розвитку економіки регіону, величини та структури державного сектору. В цьому контексті визнано корисним та перспективним для України застосування досвіду Великобританії щодо формування «підприємницьких зон» на територіях зі слабким рівнем економічного розвитку, в межах яких підприємства на декілька років звільняються від виплати податків, що позитивно позначається на активізації їхнього розвитку, створенні нових продуктивних робочих місць. В умовах децентралізації управління економікою регіону важливим інструментом зниження рівня безробіття має стати розвиток малого підприємництва (на основі фінансування із джерел місцевих бюджетів, надання пільгових кредитів для започаткування власної справи).

У другому розділі «Аналіз структурних змін у зайнятості населення Карпатського регіону» здійснено оцінку ключових тенденцій у трансформації зайнятості населення Карпатського регіону та її структури, визначено головні детермінанти структурних змін у зайнятості та здійснено їх класифікацію, з'ясовано вплив процесів євроінтеграції на зайнятість населення Карпатського регіону.

Здійснено комплексну оцінку структурних змін у зайнятості населення Карпатського регіону за низкою ознак: соціально-демографічними (статтю, віком, рівнем освіти, професійно-кваліфікаційними групами), організаційно-економічними (організаційно-правовими формами господарювання, розміром підприємств, формами зайнятості, секторами економіки, економічною активністю, легітимністю працевлаштування, видами економічної діяльності, статусами зайнятості), територіально-просторовими (типом місцевості, подібністю соціально-економічного становища). Це дозволило з'ясувати, що трансформація структури зайнятості населення Карпатського регіону відбувається, перш за все, відповідно до змін у структурі економіки регіону. В умовах дії несприятливих економічних чинників, зокрема скорочення обсягів виробництва на підприємствах регіону на тлі високого податкового тиску, зниження інвестиційної привабливості, а також гостроти проблем бюрократизації та корупції, кількість зайнятих в регіоні у 2014 р. порівняно з 2013 р. скоротилась на 4,7% або на 122,2 тис. осіб (рис. 2).

Аналіз засвідчив, що у віковій структурі зайнятості населення Карпатського регіону за 2012-2014 рр. спостерігаються такі зміни: відбулося зростання рівня зайнятості серед осіб молодшого та середнього працездатного віку на 11,5%, зокрема поліпшилися показники зайнятості за віковими групами: 15-24 років – на 3,2%, 25-29 р. – на 1,2%, 30-34 р. – на 2,4%, 35-39 р. – 2,2%. У той же час скоротилась частка зайнятих у таких вікових групах: 40-49 років – на 2,6%, 50-59 р. – на 0,2%, 60-70 р. – на 6,3%.

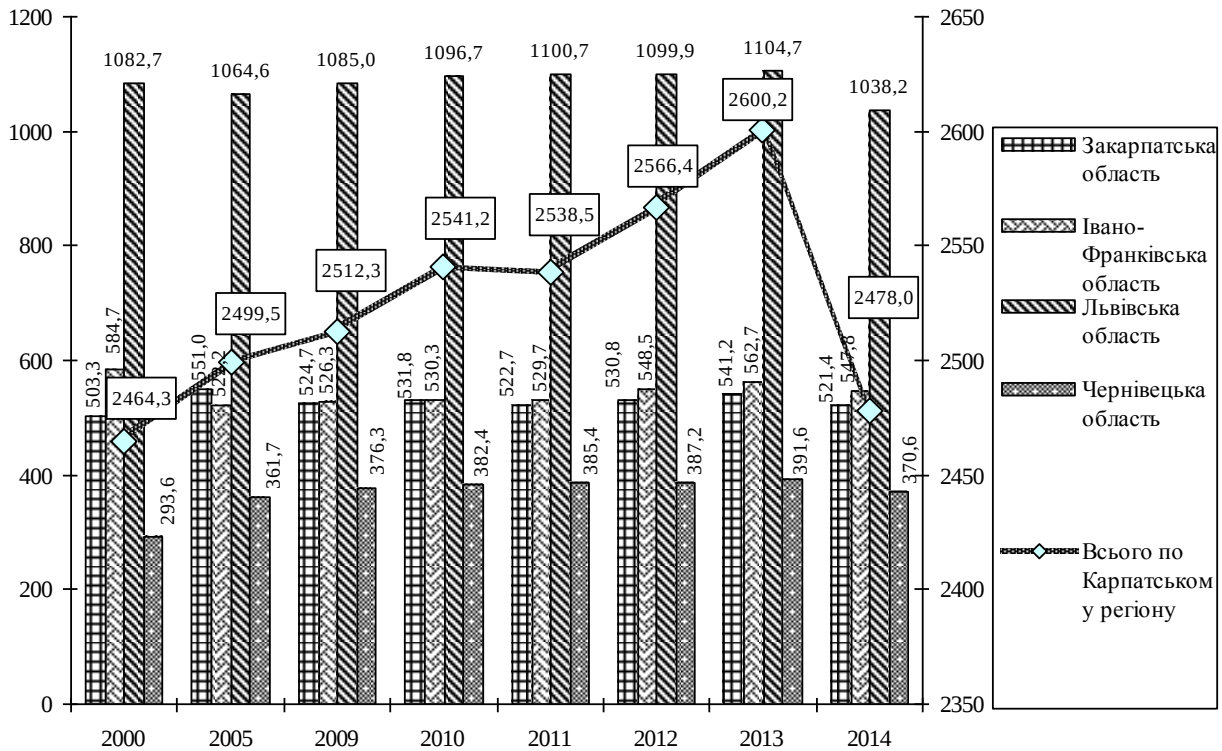

Рис. 2. Динаміка зайнятості населення у розрізі областей Карпатського регіону, тис. осіб

Джерело: розраховано автором за даними Державної служби статистики України.

У процесі аналізу акцентовано увагу на тому, що зміни у формуванні складу населення та структури зайнятості в багатьох регіонах України сьогодні пов'язані з низкою різноманітних чинників, серед яких особливе місце належить збройному конфлікту на Сході, що зумовило появу нових міграційних потоків, проблеми працевлаштування вимушено переміщених осіб. У Карпатському регіоні зазначений чинник поки суттєво не позначився на структурі зайнятості, оскільки кількість внутрішніх переселенців з Криму і східних областей України залишається порівняно невеликою.

За період 2005-2014 рр. змінилася чисельність та структура зайнятого населення Карпатського регіону за статтю та місцем проживання. Зокрема, спостерігається зменшення кількості зайнятих жінок – на 45,5 тис. осіб (1,4%), зайнятість в сільських поселеннях знизилася на 70,7 тис. осіб (2,4%). Визначено, що між зайнятістю сільського та міського населення існує значна диференціація між областями Карпатського регіону, це пов'язане, перш за все, із особливостями кожної області та можливостями працевлаштування в тій чи іншій місцевості. В Карпатському регіоні, порівняно з іншими регіонами України, значно вищий рівень зайнятих чоловіків (53,2% зайнятих чоловіків проти 46,8% зайнятих жінок), у структурі зайнятості за місцем проживання спостерігається наближення часток зайнятих в сільських поселеннях до зайнятих в містах (49,9% та 50,1% відповідно).

Хоча за 2012-2014 рр. у Карпатському регіоні спостерігалось незначне зростання частки зайнятих у секторі послуг (0,2%), справедливо підкреслити, що це

не є свідченням зростання попиту на інноваційну, високоінтелектуальну працю, а є наслідком істотного скорочення обсягів промислового та сільськогосподарського виробництва та, як наслідок, загального скорочення кількості працюючих (рис. 3).

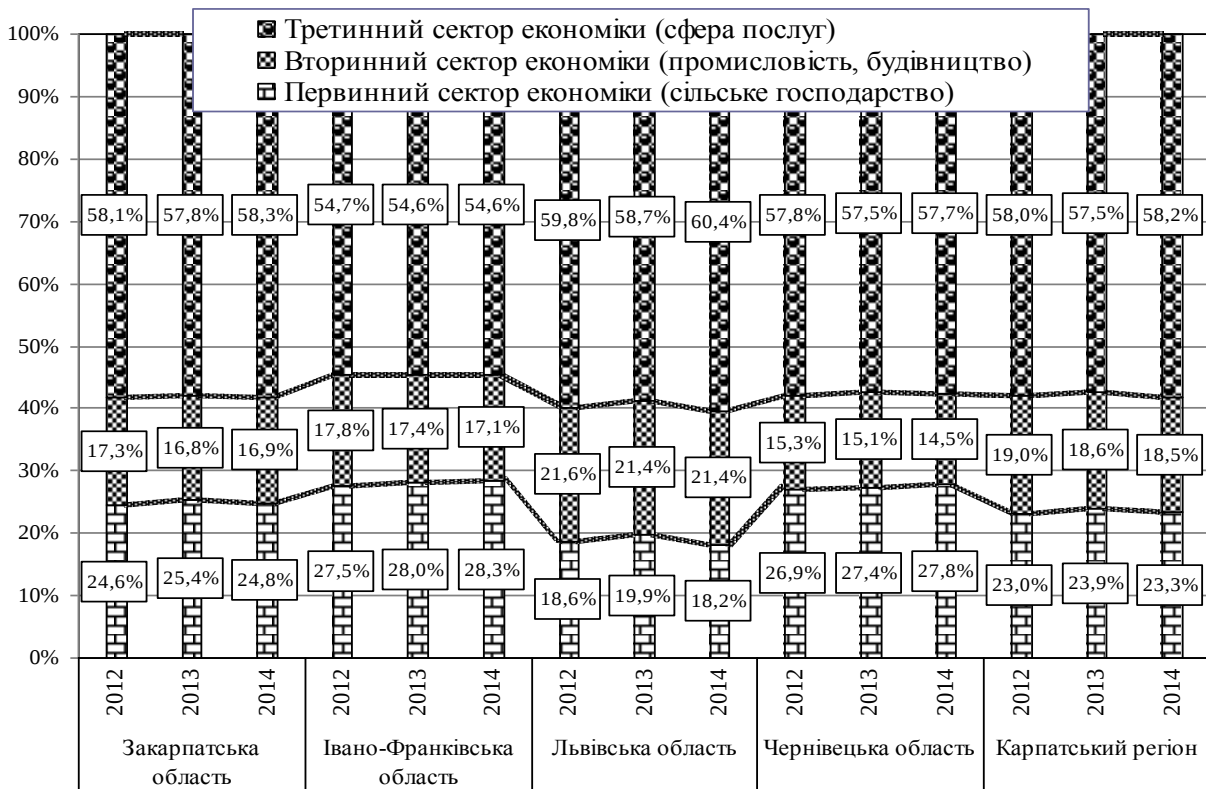

Рис. 3. Динаміка структурних змін у зайнятості населення за секторами економіки на прикладі областей Карпатського регіону, 2012-2014 рр. (%)

Джерело: розраховано автором за даними Державної служби статистики України.

У Карпатському регіоні в 2012-2014 рр. відбулося скорочення зайнятих з повною вищою освітою на 1,4 тис. осіб (1,3%) та базовою загальною середньою освітою на 14,1 % (2,6%). Зросла кількість зайнятих із базовою вищою освітою – на 3,7 тис. осіб (0,4%), неповною вищою освітою – на 24,0 тис. осіб (1,4%), повною загальною середньою освітою – на 21,3 тис. осіб (2,0%). Частка тих, які мають початкову загальну або не мають освіти, зросла на 0,3 тис. осіб (0,2%).

У той же час структура зайнятості формується разом із створенням нових видів економічної діяльності, реформуванням сільського господарства та промисловості. При цьому важливим є інноваційний вектор розвитку, який надасть можливість створення нових робочих місць у відповідності із потребами інноваційних зрушень в економіці.

Таким чином, комплексна оцінка трансформацій зайнятості населення Карпатського регіону засвідчила, що структурні зміни зайнятості населення наразі є деструктивними, оскільки скорочення зайнятих відбувається в інформаційній та телекомунікаційній сферах, а також у сферах обслуговування самої людини.

Карпатський регіон, порівняно з іншими регіонами України, займає друге місце

за кількістю зайнятих не за наймом (загальна сума роботодавців, безкоштовно працюючих членів сім'ї та працюючих спільно з партнерами), що в загальній структурі працюючих становить 26,3% (після Північно-Західного регіону, даний показник в якому становить 30,1%). При цьому питома вага працюючих за наймом складає 73,7%, що в кількісному вираженні становить 1825,3 тис. осіб.

На основі дослідження структури зайнятості за легітимністю працевлаштування встановлено гостру потребу застосування відповідних інструментів контролю. Так, за період 2011-2014 рр. у Львівській та Чернівецькій областях відбулося незначне зростання питомої ваги зайнятих у формальному секторі економіки (на 2,3% та 0,6% відповідно). Разом з тим істотні зрушення в сторону скорочення легітимної зайнятості відбулися в Закарпатській та Івано-Франківській областях Карпатського регіону. За аналізований період питома вага зайнятих у формальному секторі Закарпатської області скоротилася на 16,8%, Івано-Франківської – на 19,9%, що є свідченням активізації розвитку тіньового ринку праці в регіоні.

Серед головних детермінант структурних змін зайнятості населення Карпатського регіону визначено: кількість функціонуючих в регіоні підприємств, обсяг капітальних інвестицій, реалізація програм житлового будівництва та їх інвестування, обсяги інноваційної продукції, кількість підприємств та створених і використаних ними передових технологій, стан розвитку елементів ринкової інфраструктури, демографічну ситуацію та міграційні процеси.

У процесі дисертаційного дослідження здійснено оцінку можливих вигод та загроз для Карпатського регіону в контексті процесів євроінтеграції; виокремлено зовнішні та внутрішні чинники впливу на євроінтеграційні процеси; описано вимоги, які ставляться ЄС для України щодо умов вступу в об'єднання країн-учасниць; виявлено проблеми та ймовірні соціально-економічні наслідки євроінтеграції, такі як зростання зайнятості населення в регіоні та інтенсифікація міграційних потоків (виїзд громадян за кордон) (рис. 4). В результаті оцінки впливу процесів євроінтеграції на зайнятість населення визначено та обґрунтовано низку можливих позитивних наслідків вступу в ЄС: приведення трудового законодавства у відповідність до європейського; кількісне та якісне зростання системи робочих місць; розвиток сприятливого інвестиційного середовища та бізнес-клімату; зростання продуктивності праці; оптимальний розподіл людських ресурсів; підвищення конкурентоспроможності працівників; забезпечення стабільності макроекономіки; залучення додаткових інвестицій; вірогідність бюджетної допомоги з боку ЄС; зростання оплати праці, покращання добробуту населення; технологічна модернізація; активізація розвитку малих та середніх бізнес-структур; вільний транзит робочої сили на території ЄС; інтеграція у культурно-освітній простір ЄС.

У третьому розділі «*Регулювання структурних змін у зайнятості населення Карпатського регіону*» обґрунтовано напрями удосконалення механізму регулювання структурних змін у зайнятості населення Карпатського регіону на етапі євроінтеграції, визначено чинники та важелі забезпечення ефективної зайнятості населення в умовах її трансформацій, здійснено прогностичну оцінку структурних змін у зайнятості населення регіону.

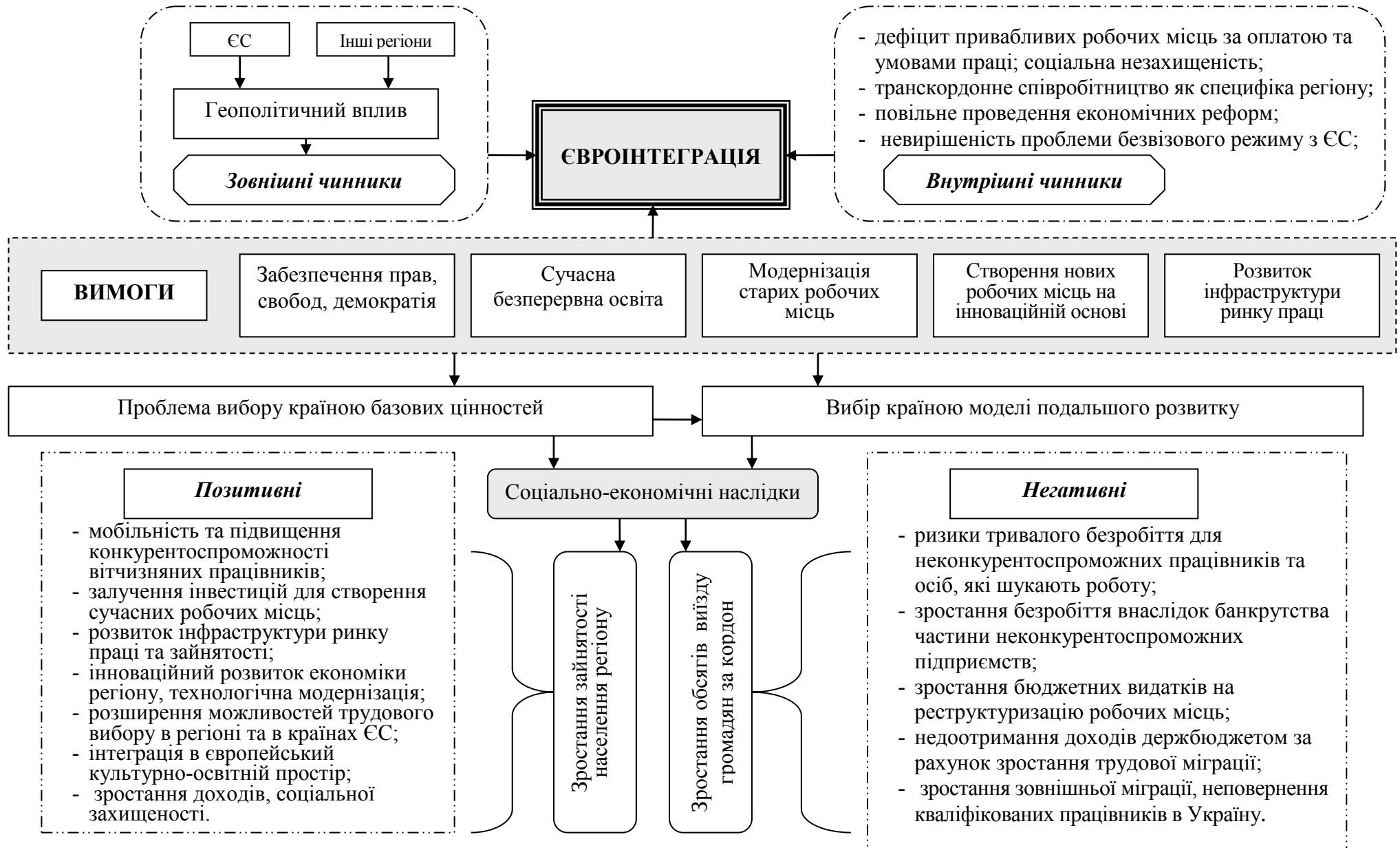

Рис. 4. Вплив євроінтеграції на зайнятість та міграційні процеси у Карпатському регіоні
Джерело: складено автором.

Систематизовано чинники деструктивних структурних змін на ринку праці Карпатського регіону, які ускладнюють регулювання ринку праці та зайнятості: наявність надмірної пропозиції робочої сили; надлишкова підготовка спеціалістів, які не користуються попитом на ринку праці; техніко-технологічне відставання; низький рівень розвитку економіки регіону; непродумана та неузгоджена міграційна політика; недосконалий організаційний механізм управління ресурсами праці та регулювання ринку праці. Обґрунтовано, що структурні зміни в економіці регіону поки не створюють позитивного впливу на зайнятість. Для активізації цього процесу необхідне інноваційне оновлення економіки, забезпечення пріоритетного розвитку галузей та виробництв, що прискорить перехід до постіндустріального суспільства. Тільки за таких умов структурні трансформації на ринку праці супроводжуватимуться посиленням диверсифікації видів та форм зайнятості, зростанням кількості зайнятих в наукоємному виробництві, сфері інтелектуальних послуг, зростанням мобільності зайнятих, покращанням їх освітньо-кваліфікаційної структури, формуванням інноваційного сегменту у структурі зайнятих.

У контексті активізації євроінтеграційних процесів обґрунтовано необхідність реформування соціально-економічної політики розвитку Карпатського регіону у таких напрямках: модернізація робочих місць у сільському господарстві, промисловості, їх інноваційне наповнення, активізації розвитку рекреаційного комплексу на основі залучення інвестицій у розвиток туристичної індустрії, економіки регіону загалом; активне використання потенціалу соціального діалогу та партнерства, можливостей корпоративної культури для кращого узгодження інтересів роботодавців і найманих працівників у сфері зайнятості. Визнано доцільним реформувати систему освіти, спираючись на моніторинг та прогнозування майбутніх потреб ринку праці, потребу створення «університетів третього віку» (для перенавчання осіб старшого віку) у зв'язку зі зростанням частки осіб старшого віку у структурі зайнятих. На основі аналізу застосування інструментів регулювання зайнятості уточнено структурно-логічні зв'язки між розробкою програм зайнятості і розвитком ринку праці регіону.

Розроблено схему механізму регулювання структурних змін зайнятості населення регіону, яка поєднує формулювання мети, визначення функцій, принципів, зв'язків, методів, інструментів, виокремлення дії інвестиційних, соціально-економічних та організаційно-економічних важелів впливу і передбачає гнучке корегування функціонування залежно від результатів комплексної оцінки дії та моніторингу регулювання структурних змін у зайнятості населення (рис. 5).

З використанням кореляційно-регресійного аналізу та на основі визначення таких показників, як інтенсивність, якість та ефективність структурних змін визначено тенденції структурних змін у зайнятості населення на 2016-2017 рр. по Карпатському регіону в розрізі областей (на рис. 6 представлено розрахунки по Закарпатській області), які свідчать про ймовірність зростання кількості безробітних більш швидкими темпами, ніж потреби у робочій силі, посилення структурних невідповідностей між пропозицією робочої сили за обсягом та якістю й попитом на працю з огляду на вакантні робочі місця і їх характеристики та небезпеку затяжної стагнації на ринку праці в цілому.

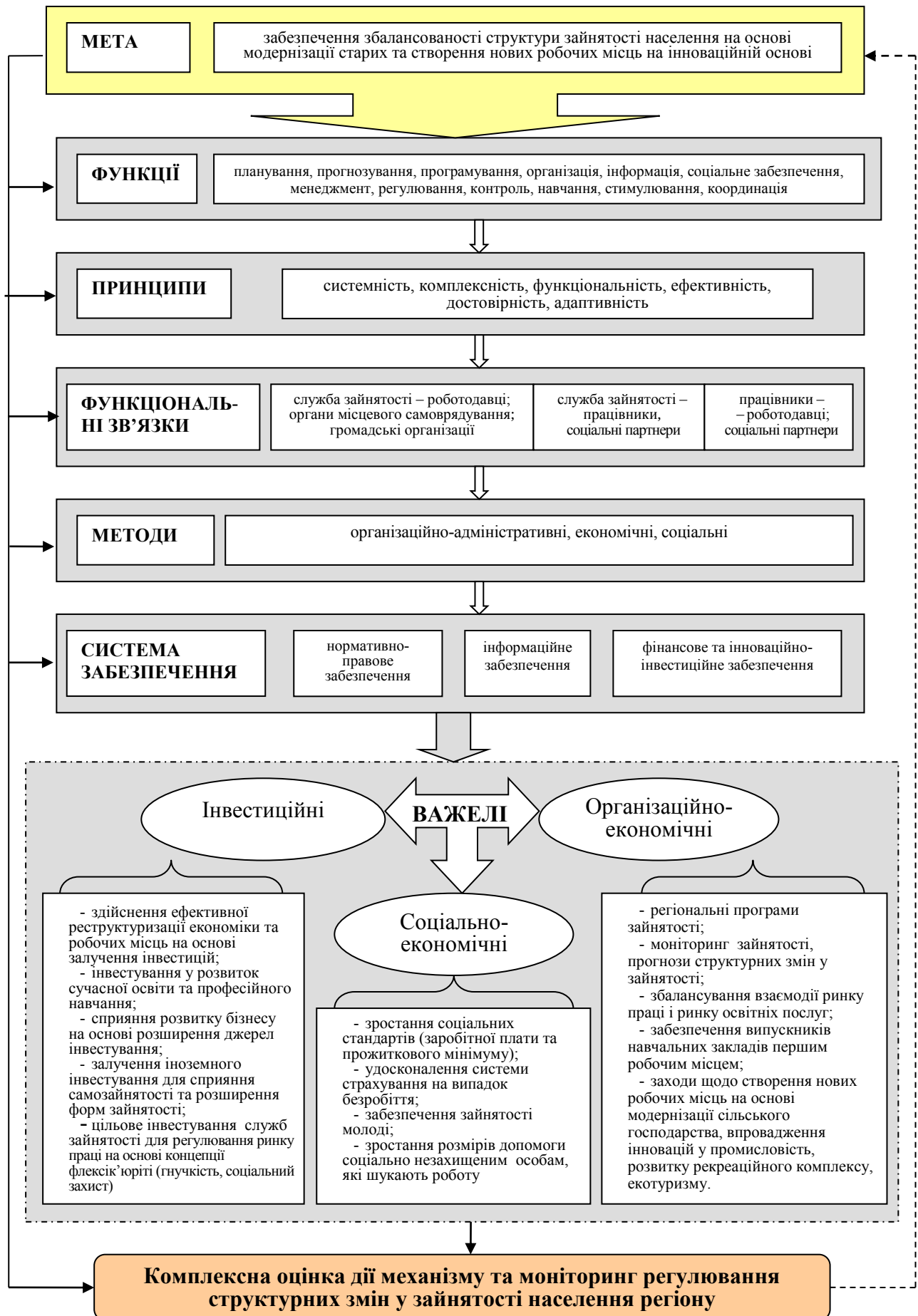
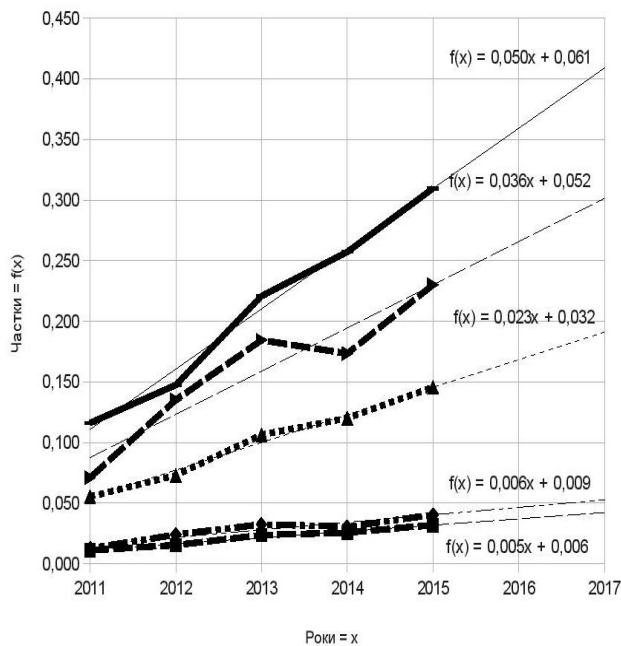

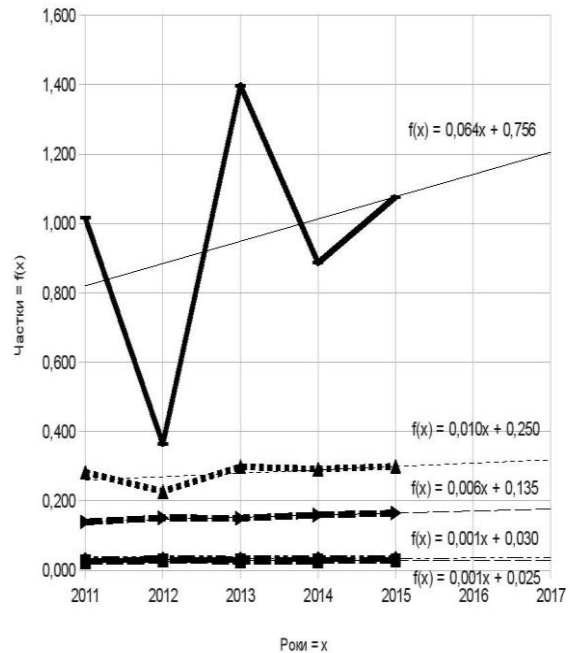
Рис. 5. Схема механізму регулювання структурних змін у зайнятості населення регіону

Джерело: складено автором.

- Лінійний коефіцієнт абсолютних структурних зрушень
- Linear (Лінійний коефіцієнт абсолютних структурних зрушень)
- Квадратичний коефіцієнт структурних зрушень
- Linear (Квадратичний коефіцієнт структурних зрушень)
- Квадратичний коефіцієнт відносних структурних зрушень
- Linear (Квадратичний коефіцієнт відносних структурних зрушень)
- Узагальнений показник структурних зрушень Салаї
- Linear (Узагальнений показник структурних зрушень Салаї)
- Інтегральний коефіцієнт структурних відмінностей Гатєва
- Linear (Інтегральний коефіцієнт структурних відмінностей Гатєва)
- Linear — Графік лінійної регресії

а)

- Лінійний коефіцієнт абсолютних структурних зрушень
- Linear (Лінійний коефіцієнт абсолютних структурних зрушень)
- Квадратичний коефіцієнт структурних зрушень
- Linear (Квадратичний коефіцієнт структурних зрушень)
- Квадратичний коефіцієнт відносних структурних зрушень
- Linear (Квадратичний коефіцієнт відносних структурних зрушень)
- Узагальнений показник структурних зрушень Салаї
- Linear (Узагальнений показник структурних зрушень Салаї)
- Інтегральний коефіцієнт структурних відмінностей Гатєва
- Linear (Інтегральний коефіцієнт структурних відмінностей Гатєва)
- Linear — Графік лінійної регресії

б)

Рис. 6. Графік лінійної регресії коефіцієнтів структурних зрушень по пропозиції (а) та попиту (б) робочої сили Закарпатської області

Джерело: розраховано та побудовано автором.

Це зумовлено незавершеністю структурної перебудови економіки регіону, техніко-технологічною відсталістю робочих місць, уповільненням економічного, інноваційного та соціального розвитку регіону, розбалансованістю взаємодії ринку праці і ринку освітніх послуг, надлишковою підготовкою незатребуваних спеціалістів, суперечностями міграційної політики, недосконалістю політики оцінки та стимулювання праці в регіоні, неефективністю соціального захисту. З метою мінімізації та поступового подолання означених проблем обґрунтовано організаційно-економічні заходи, спрямовані на створення нових продуктивних робочих місць на основі модернізації сільського господарства, впровадження інновацій у промисловість, активізації розвитку рекреаційного комплексу, екотуризму.

ВИСНОВКИ

У дисертації представлено теоретичне узагальнення та запропоновано нове вирішення важливого науково-практичного завдання, що полягає в розробленні й обґрунтуванні теоретичних положень, методичних підходів і практичних рекомендацій щодо регулювання структурних зрушень зайнятості населення регіону.

Основні висновки та результати дослідження полягають у такому:

1. На основі узагальнення наукових джерел запропоновано розуміти структуру зайнятості населення як багатоаспектну систему поділу праці між сферами та галузями виробництва, видами економічної діяльності відносно всієї економіки та на рівні окремих територіальних одиниць. Структурні зміни у зайнятості населення запропоновано розуміти як динамічний процес кількісно-якісних змін окремих складових зайнятості, співвідношень та балансу між ними, оновлення характеру взаємодії структурологічних та функціональних зв'язків компонентів зайнятості, що відбувається під впливом дії об'єктивних чинників трансформацій змісту зайнятості та векторів структурних змін в економіці. Такий підхід розширює можливості аналізу змін у структурі зайнятості регіону, дозволяє вдосконалювати регулювання зайнятості в територіальному та галузевому аспектах у тісному зв'язку з інноваційними та структурними зрушеннями в економіці регіону.

2. Запропоновано концептуальну модель регулювання структурних змін у зайнятості населення регіону, яка, базуючись на розвитку концепції флексік'юриті, орієнтується на забезпечення гнучкості зайнятості та розширення її форм за умов одночасного посилення соціального захисту зайнятого населення. Розроблена модель зосереджує увагу на важливості регуляторних процесів у сфері зайнятості, дієвість яких залежить від ефективної діяльності служби зайнятості, комплексного урахування в політиці зайнятості множини визначених впливових факторів і тенденцій соціально-економічного та інноваційного розвитку економіки регіону.

3. Дієвість регулювання структурних змін у зайнятості населення регіону значною мірою залежить від обраного інструментарію оцінювання таких змін. Зважаючи на зазначене, запропоновано науково-методичний підхід до аналізу та оцінки структурних змін у зайнятості населення, в основу якого покладено розроблену класифікацію параметрів оцінки структурних змін зайнятості населення регіону, що доповнена новими формами гнучкої зайнятості (вимушена неповна зайнятість, нестандартні організаційні форми зайнятості, нестандартні робочі місця, гнучкі режими робочого часу тощо), завдяки чому оцінка зайнятості та її структурних змін набуває більш комплексного характеру і дозволяє виокремлювати інноваційну компоненту у структурі зайнятості.

4. Комплексна оцінка структурних змін у зайнятості населення Карпатського регіону стала підґрунтям для виокремлення головних детермінант трансформацій зайнятості (структурні зрушення в економіці регіону, необхідність інноваційного розвитку, євроінтеграційні перспективи, посилення регулюючого впливу держави), а також визначення основних тенденцій (поширення нелегітимної зайнятості, зниження доходів зайнятих, зростання безробіття, скорочення зайнятих в інформаційній та телекомунікаційній сферах тощо), які зумовлюють сучасну структуру зайнятості Карпатського регіону. Результати оцінки засвідчили дисбаланс на ринку праці, порушення гендерної рівності, диверсифікацію робочих місць у межах галузей та видів діяльності з одночасним розвитком робочих місць у галузях обслуговування, яким поки не вистачає інноваційної наповненості. Це дозволило обґрунтувати положення щодо необхідності запровадження гнучкої регуляторної політики на ринку праці, орієнтованої на розширення форм зайнятості.

5. Здійснений аналіз впливу процесів євроінтеграції на зайнятість населення Карпатського регіону та міграційний рух дозволив виокремити внутрішні та зовнішні

впливові чинники, виявити та систематизувати позитивні та негативні соціально-економічні наслідки можливого вступу України до ЄС, що може слугувати методичною базою для вдосконалення регіональної політики у сфері зайнятості та її поступової адаптації до вимог Євросоюзу, здійснення реструктуризації робочих місць та відповідної перепідготовки і перекваліфікації робочої сили для підвищення конкурентоспроможності працівників регіону.

6. Розроблено науково-практичні рекомендації щодо вдосконалення механізму регулювання структурних змін у зайнятості населення Карпатського регіону, спрямовані на комплексну реалізацію визначених функцій, принципів, зв'язків, методів, інструментів та важелів забезпечення дії зазначеного механізму на етапі інноваційних змін в економіці, серед яких виділено інвестиційні, соціально-економічні та організаційно-економічні заходи. Практичне застосування цих рекомендацій створює передумови для збалансування попиту і пропозиції на ринку праці й формування в регіоні ефективної зайнятості інноваційного типу.

7. На основі прогностичної оцінки структурних змін у зайнятості населення Карпатського регіону, що засвідчила затяжну стагнацію на ринку праці та посилення невідповідностей між структурою попиту і пропозиції, визначено пріоритетні організаційно-економічні заходи щодо забезпечення зростання зайнятості населення Карпатського регіону на основі модернізації матеріально-технічної бази агропромислового комплексу, інноваційного розвитку промисловості, активізації розвитку екотуризму та рекреаційного комплексу загалом, які мають бути покладені в основу розробки регіональних програм зайнятості та стратегії економічного розвитку Карпатського регіону. Обґрунтовано, що на етапі євроінтеграції реалізація цих заходів можлива шляхом залучення інвестиційних ресурсів для забезпечення: 1) реструктуризації робочих місць; 2) розвитку сучасної освіти та професійного навчання; 3) сприяння самозайнятості та розширення форм зайнятості; 4) здійснення регулюючих функцій службами зайнятості на основі запровадження концепції флексік'юриті.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях:

1. Казюка Н. П. Зайнятість населення : проблематика та наслідки негативних тенденцій для регіону / Н. Казюка // Економіка : проблеми теорії та практики: [зб. наук. пр.] – Дніпропетровськ : ДНУ, 2009. – Вип. 258. – Т. II. – С. 553–558 (0,25 др. арк.).

2. Казюка Н. П. Масове безробіття в Україні : наслідок світової фінансової кризи чи невдала державна політика? / Н. Казюка // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. – 2010. – Вип. III (39). – С. 362–369 (0,36 др. арк.).

3. Казюка Н. П. Теоретичні аспекти дослідження структури зайнятості населення / Н. Казюка // Вісник Прикарпатського університету. Економіка. – Івано-Франківськ : Плай. – 2011. – Вип. VIII. – С. 265–272 (0,54 др. арк.).

4. Казюка Н. П. Актуальність інноваційно-технологічної моделі для розвитку сфери зайнятості / Н. Казюка // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Економічні науки. – 2011. – № 4 (49). – Ч. 2. – С. 72–77 (0,42 др. арк.).

5. Казюка Н. П. Оцінка впливу демографічних факторів на формування структури зайнятості населення регіону / Н. Казюка // Вісник Прикарпатського університету. Економіка. – 2012. – Вип. IX. – С. 358–364 (0,30 др. арк.).

6. Казюка Н. П. Удосконалення механізму управління структурними змінами зайнятості населення: регіональний аспект / Н. Казюка // Вісник Прикарпатського університету. Економіка. – 2015. – Вип. XI. – С. 225–233 (0,41 др. арк.).

Статті у наукових періодичних виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз:

7. Казюка Н. П. Аналіз гендерних аспектів професійної сегрегації жінок на ринку праці Івано-Франківської області / Н. Казюка // Бізнес-Інформ. – 2014. – № 5. – С. 100–105 (0,44 др. арк.).

Публікації, які додатково відображають наукові результати дисертації:

8. Казюка Н. П. Телеком'ютинг (телеробота) як один із альтернативних напрямів удосконалення структури зайнятості / Н. Казюка // Кримський економічний вісник. – 2012. – №1(01) Грудень. – Ч.1 – С. 242–246 (0,45 др. арк.).

Тези доповідей та матеріали науково-практичних конференцій:

9. Казюка Н. П. Зниження зайнятості як чинник трудової еміграції населення регіону / Н. Казюка // Проблеми, напрями і механізм забезпечення сталого розвитку суб'єктів національної економіки: Матер. всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. (6–7 травня 2010 р.) – Тернопіль : ТІ АПВ НААНУ, 2010. – С. 59 – 61 (0,09 др. арк.).

10. Казюка Н. П. Вплив зайнятості на людський розвиток в контексті трансформаційних процесів. Сталий розвиток та екологічна безпека суспільства в економічних трансформаціях / Н. Казюка // Матер. II наук.-практ. конф. (23-24 вересня 2010 р.) / НДІ сталого розвитку та природокористування, РВПС України НАН України, Кримський інститут КНЕУ ім. Вадима Гетьмана. – Сімферополь : Фенікс, 2010. – С. 361 –364 (0,15 др. арк.).

11. Казюка Н. П. Вплив демографічної ситуації на зайнятість населення регіону / Н. Казюка // Матер. V Міжнар. наук.-практ. конф. студ. і асп. «Молода наука Волині: пріоритети та перспективи досліджень» (10-11 травня 2011 року): у 3 т. Т. 3. – Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2011. – С. 41– 42 (0,12 др. арк.).

12. Казюка Н. П. Вплив інвестиційних процесів на формування зайнятості населення регіону / Н. Казюка // Економіка і управління: досягнення та перспективи: Збірн. тез учасників Міжнар.наук.-практ. конф. (23 –24 листопада 2012 р.) : у 3-х част. – Одеса : ЦЕДР, 2012. – Ч. 3. – С. 47 – 49 (0,16 др. арк.).

13. Казюка Н. П. Вплив трансформаційних економічних процесів на зайнятість населення регіону / Н. Казюка // Сучасні проблеми інвестиційної діяльності в Україні: збірн. матер. міжнар. наук.-практ. конф. (18-19 січня 2013 р.): у 2-х част. – Київ: ГО «КЕНЦ», 2012. – Ч.2. – С. 33 –35 (0,19 др. арк.).

14. Казюка Н. П. Дослідження структурних змін зайнятості в контексті сталого розвитку регіону / Н. Казюка // Сталий розвиток підприємств, регіонів, країн: матер. міжнар. наук. конф. (5-7 листоп. 2012 р.). – Дніпропетровськ : Національний гірничий університет, 2012. – Т. 1. – С. 205-206 (0,15 др. арк.).

15. Казюка Н. П. Удосконалення механізму управління структурними змінами зайнятості в умовах суспільних трансформацій / Н. Казюка // Соціально-економічний розвиток і якість життя населення регіону: матер. всеукр. наук.-практ. конф. (16 –17 травня 2013 р.) – Івано-Франківськ : Плай. – С. 46 – 48 (0,11 др. арк.).

АНОТАЦІЯ

Казюка Н. П. Структурні зміни у зайнятості населення Карпатського регіону та їх регулювання. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.07 – демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика. – Кіровоградський національний технічний університет МОН України, Кіровоград, 2016.

Дисертацію присвячено узагальненню теоретико-методичних засад та розробці науково-практичних рекомендацій щодо регулювання структурних змін у зайнятості населення Карпатського регіону. Розкрито сутність понять «структура зайнятості населення регіону», «структурні зміни зайнятості». Запропоновано концептуальні засади регулювання структурних змін зайнятості. Розроблено науково-методичний підхід до аналізу та оцінки структурних змін у зайнятості населення. Здійснено комплексну оцінку ключових тенденцій та головних детермінант трансформацій зайнятості населення Карпатського регіону. Визначено особливості та наслідки впливу процесів євроінтеграції на зайнятість населення та міграційні процеси. Розроблено науково-практичні рекомендації щодо вдосконалення механізму регулювання структурних змін у зайнятості населення Карпатського регіону в умовах євроінтеграції. Здійснено прогностичні оцінки структурних змін у зайнятості населення регіону.

Ключові слова: структура зайнятості, структурні зміни зайнятості, регулювання, чинники впливу, євроінтеграція, прогностична оцінка структурних змін.

АННОТАЦИЯ

Казюка Н. П. Структурные изменения в занятости населения Карпатского региона и их регулирование. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.07 – демография, экономика труда, социальная экономика и политика. – Кировоградский национальный технический университет МОН Украины, Кировоград, 2016.

Диссертация посвящена обобщению теоретико-методических основ и разработке научно-практических рекомендаций по регулированию структурных изменений в занятости населения Карпатского региона.

Получила развитие трактовка понятий «структура занятости населения региона», «структурные изменения занятости». Разработаны концептуальные основы регулирования структурных изменений занятости, которые развивают концепцию флексикурита и направлены на обеспечение гибкости и создание разнообразия форм занятости при одновременном усилении социальной защиты занятого населения.

Предложен научно-методический подход к анализу и оценке структурных изменений в занятости населения, который базируется на усовершенствовании классификации параметров оценки структурных изменений занятости населения региона за счет уточнения характеристик занятости и дополнения их разновидностями гибкой занятости.

Осуществлена комплексная оценка ключевых тенденций занятости населения Карпатского региона, которая позволила выявить главные детерминанты трансформаций занятости и выделить ряд определяющих тенденций (сокращение занятых в информационной и телекоммуникационной сферах, распространение нелегитимной занятости, рост незанятости, снижение доходов занятого населения и др.), что указывает на целесообразность применения гибкой регуляторной политики на

рынке труда, адаптированной к перспективам вступления в ЕС.

Получили развитие научно-методические положения, касающиеся влияния процессов евроинтеграции на занятость населения, которые акцентируют внимание на необходимости учета их позитивных и негативных последствий для занятости населения и миграционных тенденций.

Разработан научно-методический подход по совершенствованию механизма регулирования структурных изменений в занятости населения Карпатского региона. Схема такого механизма предусматривает совокупность взаимоувязанных функций, принципов, функциональных связей, систем обеспечения и методов влияния, ориентированных на сокращение численности безработных в регионе, повышение уровня занятости населения, рост инновационного сегмента занятых на основе расширения нестандартных форм занятости. Практическое применение этого подхода создает предпосылки для сбалансирования спроса и предложения на рынке труда и формирования в регионе эффективной занятости инновационного типа.

Осуществлены прогнозные оценки структурных изменений в занятости населения Карпатского региона, на основе которых определены приоритетные направления роста занятости (модернизация сферы сельского хозяйства, внедрение инноваций в промышленность, активизация развития рекреационного комплекса, экотуризма), которые должны быть учтены в разработке программ занятости и стратегии экономического развития региона.

Ключевые слова: структура занятости, структурные изменения занятости, регулирование, факторы влияния, евроинтеграция, прогнозная оценка структурных изменений.

ABSTRACT

Kaziuka N. P. Structural Changes in the Employment of the Population of the Carpathian Region and Their Regulation. – Manuscript.

Thesis for obtaining of Candidate of Economic Sciences Degree on specialty 08.00.07 – Demography, Economy of Labour, Social Economics and Politics. – Kirovohrad National Technical University Ministry of Education and Science of Ukraine, Kirovohrad, 2016.

The thesis aims at the generalization of the theoretical and methodological principles and the development of scientific and practical recommendations in terms of regulation of the structural changes in the employment of the population of the Carpathian region. It reveals the essence of the notions of ‘employment structure of the population of the region’, ‘structural changes in the employment’. It suggests conceptual principles of regulation of structural changes in the employment. The author has developed a methodological approach to the analysis and assessment of structural changes in the employment of the population. The research also provides a complex assessment of the key trends and the main determinants of the transformations in the employment of the population of the region. It identifies the peculiarities and consequences of influence of the European integration processes on employment and migration. The author has developed scientific and practical recommendations in terms of improving the mechanism of regulation of structural changes in the employment of the population of the Carpathian region under the conditions of European integration and made a predictive estimation of structural changes in the employment of the population of the region.

Key words: employment structure, structural changes in the employment, regulation, influencing factors, European integration, predictive estimation of structural changes.

Підписано до друку 01.03.2016. Формат 60х80/16.
Ум друк. арк. – 0,9. Наклад – 100 прим.